

แบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยกับระดับความยากจน

นางสาว อัจฉราภินันท์ คงคาน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-264-6

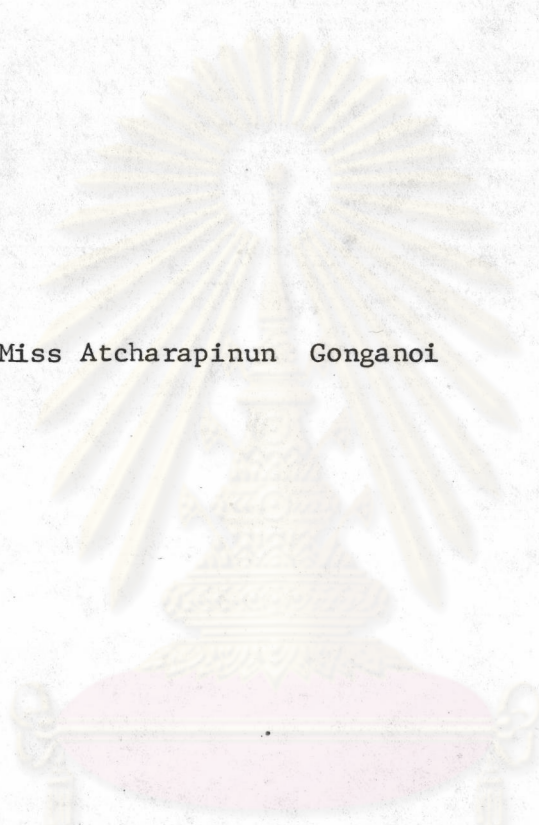
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014083

107113106

Pattern in Thai Household Expenditure and
The Poverty Level

Miss Atcharapinun Gonganoi

คุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-264-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทย
กับระดับความยากจน

โดย

นางสาว อัจฉราภินันท์ คงคาน้อย

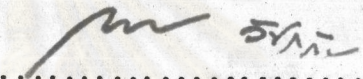
ภาควิชา

เศรษฐศาสตร์

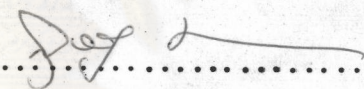
อาจารย์ที่ปรึกษา

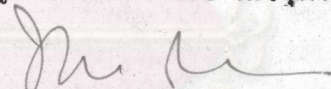
ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ ดร.ชวัญใจ สมิธ

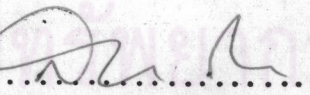
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

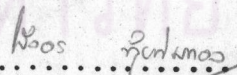

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ค้ำสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ ดร. สุมาลี ปิตยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ ดร.ชวัญใจ สมิธ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ส้มชาย รัตนโกมุท)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ ดร. บังอร ทับทิมทอง)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชื่อวิทยานิพนธ์ คางคาน้อย : แบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนไทยกับระดับความยากจน (Pattern in Thai Household Expenditure and the Poverty Level) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ชัชวาลย์ สมิธ, 101 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับแบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในกลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน กลุ่มอาชีพระดับกลางและกลุ่มอาชีพระดับสูงในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและเขตชนบท พร้อมทั้งหาเส้นวัดความยากจนหรือขีดความจนซึ่งถือเป็นขอบเขตสูงสุดที่กำหนดระดับความยากจนได้

ผลการวิจัยพบว่า มีเส้นความยากจนในหลายระดับในแต่ละกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเส้นความยากจนจะมีค่าสูงสุดในกลุ่มอาชีพระดับสูงและต่ำสุดในกลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน แต่มีข้อที่น่าสังเกตคือ เส้นความยากจนที่คำนวณได้ในเขตกรุงเทพมหานครไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ามาตรฐานการครองชีพในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าสูง ดังนั้นไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอาชีพใดก็จะเผชิญกับมาตรฐานดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบเส้นวัดความยากจนกับค่าจ้างขั้นต่ำแล้วจะไม่แตกต่างจากมาตรฐานที่เป็นจริงเท่าไรนัก ซึ่งทำให้ค่าขีดความยากจนที่คำนวณได้ให้ผลที่น่าพอใจและได้มองเลยไปถึงแบบแผนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในแต่ละกลุ่มอาชีพด้วย งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดคือ ตัวแบบที่ใช้ศึกษามีลักษณะเป็นตัวแบบเชิงเส้นตรง เมื่อนำมาใช้กับข้อมูลภาคตัดขวางที่มีการกระจายในรายได้ต่างกันมาก จึงทำให้ผลการประมาณค่าจากตัวแบบดังกล่าวไม่สะท้อนให้เห็นผลการคำนวณค่าสถิติบางค่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจนัก นอกจากนี้ยังได้แบ่งกลุ่มอาชีพที่ศึกษาอย่างคร่าว ๆ ซึ่งทำให้การประมาณค่าต่าง ๆ คลาดเคลื่อนไปจากมาตรฐานที่เป็นจริงเท่าที่ควร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ATCHARAPINUN GONGANOI : PATTERN IN THAI HOUSEHOLD EXPENDITURE AND THE POVERTY LEVEL. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. KWANJAI SMITH, Ph.D. 101 PP.

This research had the objective of presenting economic information for pattern of consumption expenditure for various groups of people i.e. labouring class, medium class and professional high class in the Bangkok metropolitan areas, urban and rural areas. The study also estimated the poverty lines which were defined as the maximum levels of consumption of poor.

The research results indicated different level of poverty lines for various groups of people. The maximum poverty line was found in the high professional class and the minimum poverty line was found in the labouring class. It was interesting to note that there were not significant difference among poverty lines calculated for Bangkok. This might be attributed to relatively higher standard of living in Bangkok. No matter in what group the people were, they had to face the same standard of living.

In addition, there was no significant difference between the poverty line and the minimum wage level. This made the calculated poverty line looked more plausible and could be used to analyse the pattern of consumption for different groups of people. However, there were some limitations arising from linearity of the model. The application of such model to dispersed cross-section data failed to produce some satisfactory statistical results. Moreover, error in estimation might come from broad occupational classification.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา Economics
สาขาวิชา -
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

สิ่งที่ผู้เขียนจะกล่าวไว้ในส่วนนี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน นั่นคือ การกล่าวขอพระคุณต่อผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงลงด้วยดี เพราะหากปราศจากบุคคลเหล่านี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจดำเนินผ่านอุปสรรคมาได้โดยง่าย หรือสำเร็จลงด้วยเวลาที่กำหนดเช่นนี้

บุคคลสำคัญที่สุดคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขรรุโณ สมิธ อาจารย์ผู้มีพระคุณสูงสุดของผู้เขียน ซึ่งนอกจากจะเหน็ดเหนื่อยกับการเกี่ยวข้องให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงแล้ว ท่านยังเป็นบุคคลเดียวที่ช่วยชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาโดยตลอด และโดยเฉพาะน้ำใจอันเมตตากรุณาของท่าน เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ช่วยให้การเขียนระดับปริญญา มหาบัณฑิตของผู้เขียนบรรลุผลได้ในที่สุด ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณด้วยความซาบซึ้งใจอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. สมชาย รัตน์โกมุท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร ทัฬหิมทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำและวิจารณ์ต่อต้นฉบับ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลูมาลี ปิตยานนท์ ที่กรุณาอธิบายข้อสงสัยบางประการและถามไถ่เสมอถึงความก้าวหน้าของการทำ วิทยานิพนธ์ด้วยความห่วงใย

ผู้เขียนขอขอบคุณ เพื่อนรุ่นพี่และรุ่นน้องหลายท่านที่มีส่วนร่วมกับความสำเร็จในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณกัลยาณี ตันนุฎล เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยของคณะฯ ที่ช่วยเป็นธุระติดต่อประสานงาน ในส่วนของบัณฑิตวิทยาลัย

อย่างไรก็ดี ผู้ที่เฝ้าอ่านช่วยให้เกิดความสำเร็จอยู่เบื้องหลังและเป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยม เชื้อมน้ำและรอคอยมาโดยตลอดคือ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณ สรรพวิชัย คงคาน้อย พี่ชายที่รักและ เคารพยิ่งของผู้เขียน จึงขอกราบขอพระคุณอย่างสูงและขอขอบใจ น้องชาย น้องสาวที่น่ารัก ซึ่งพลอยช่วยช่วยเหลืองานในด้านต่าง ๆ หากมีข้อบกพร่องใด ๆ ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ เล่มนี้ ผู้เขียนขออภัยรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ธัชธราภิกษณ์ท์ คงคาน้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
จิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
- ปัญหาและความสำคัญของการศึกษา	1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
- ขอบเขตของการศึกษา	2
- นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	4
- ประโยชน์ของการศึกษา	4
- การรายงานผลการศึกษา	5
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการวัดเส้นความยากจนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
- แนวความคิดที่ใช้หลักการด้านโภชนาการ เป็นหลัก	6
- แนวความคิดที่ใช้แบบแผนการบริโภคจริง เป็นหลัก	8
- ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
- สรุป.....	14
3. ข้อมูลและวิธีการวัดเส้นความยากจน.....	15
- วิธีการสำรวจข้อมูลโดยสังเขป.....	15
- คำนียามของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	16
- ข้อจำกัดของข้อมูล	23
- วิธีการวัดเส้นความยากจน	25
- ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ	35

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์.....	37
- การวิเคราะห์แบบแผนการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของครัวเรือน ในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและเขตชานบทในทุกกลุ่มอาชีพ...	37
- การเปรียบเทียบค่า Total Subsistence Consumption ($\Sigma\gamma_i^*$) ในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและเขตชานบทในทุกกลุ่มอาชีพ...	59
- การเปรียบเทียบค่า Subsistence Consumption (γ_i^*) ในแต่ละ สินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและเขตชานบทในทุกกลุ่มอาชีพ	60
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	73
ประวัติผู้เขียน.....	101

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพที่ไ้ แรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร.....	41
4.2 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพระดับ กลางในเขตกรุงเทพมหานคร.....	43
4.3 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพระดับ สูงในเขตกรุงเทพมหานคร.....	45
4.4 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพที่ไ้ แรงงานในเขตเมือง.....	47
4.5 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพ ระดับกลางในเขตเมือง.....	49
4.6 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพ ระดับสูงในเขตเมือง.....	51
4.7 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพ ที่ไ้แรงงานในเขตชนบท.....	53
4.8 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพ ระดับกลางในเขตชนบท.....	55
4.9 ตารางแสดงสัมภาระการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าของกลุ่มอาชีพระดับ สูงในเขตชนบท.....	57
4.10 ตารางเปรียบเทียบค่า Subsistence Consumption หรือชีวิตความ ยากจนในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเมืองและชนบทในทุกกลุ่มอาชีพ...	61
4.11 ตารางแสดงค่า Subsistence Consumption ในแต่ละสินค้าของกลุ่ม อาชีพที่ไ้แรงงานกลุ่มอาชีพระดับกลาง และกลุ่มอาชีพระดับสูงในเขต กรุงเทพมหานคร เขตเมือง และชนบท.....	65